

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ
ΤΕΧΝΩΝ**

Θέμα: Αστικό τοπίο με φύση

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φοιτητής: Δήμου Ζαχαρούλα

A.M.: 15097

Επιβλέπων Καθηγητής: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΧΙΑΣ, ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2024

Υπεύθυνη Δήλωση:

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Δήμου Ζαχαρούλα του Νικόλαου με αριθμό μητρώου 15097 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

είμαι η συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης, έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Επίσης βεβαιών ότι αυτή η πτυχιακή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Υπογραφή

Εξεταστική Επιτροπή

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΧΙΑΣ, ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΗΩ ΠΑΣΧΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΤΣΑΪΤΗ ΛΕΚΤΟΡΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία στο πλαίσιο του μαθήματος Αρχιτεκτονική Φωτογραφία καταβάλλεται προσπάθεια να σκιαγραφηθεί η φύση μέσα στο αστικό περιβάλλον, οι μορφές που παίρνει η τέχνη της φωτογραφίας στην πόλη- μεγαλόπολη και πώς συνδυαστικά με τη φύση δίνεται ένα άρτιο αποτέλεσμα «εγκλωβισμένο» ή και εγκιβωτισμένο καλύτερα, στην στιγμή της φωτογραφίας.

Επιπροσθέτως, σκιαγραφείται η προσέγγιση και ανάλυση του φωτογραφικού τοπίου στις μεγάλες πόλεις συνδυαστικά με διάσπαρτα στοιχεία της φύσης, διαγράφεται το «πάντρεμα» πόλης-φύσης και ο τρόπος με τον οποίο απεικονίζονται άρρηκτα και οργανωμένα, αντιθετικά θα λέγαμε στην στιγμή του κλικ της φωτογραφίας.

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι η ανάλυση των ορισμών που προκύπτουν από την βιβλιογραφική έρευνα, η καταγραφή των πιο σημαντικών φωτογράφων αστικών τοπίων συνδυασμένα με τη φύση, η παρουσίαση των επιμέρους έργων τους. Επιπλέον, παρουσιάζονται διάφορες φωτογραφίες από το προσωπικό αρχείο καθώς έγινε εκτεταμένη προσπάθεια συλλογής τους και ολοκληρώνοντας παρουσιάζονται συνοπτικά αλλά ουσιαστικά τα συμπεράσματα που εξήχθησαν με βάση τις βιβλιογραφικές αναφορές.

Η δομή της εργασίας μελετήθηκε σχολαστικά πάνω στο ζητούμενο και με βάση την βιβλιογραφία αυτή χωρίζεται στις ακόλουθες δομικές ενότητες:

Στο **κεφάλαιο 1** παρουσιάζονται εκτενώς οι έννοιες προς αποσαφήνιση, οι ορισμοί πάνω στους οποίους βασίζεται όλη η εργασία καθώς γίνεται ενδελεχής αναφορά των ορισμών που προκύπτουν από την βιβλιογραφική ανασκόπηση και εκτεταμένα ξεδιπλώνεται όλο το θεωρητικό υπόβαθρο πάνω στο οποίο δομήθηκε η εργασία.

Το επόμενο και **2^ο κεφάλαιο** χωρίζεται σε δύο υποενότητες, όπου το πρώτο μέρος εστιάζει στην φωτογραφία του τοπίου και γίνεται μία αναδρομή μέσα από το πέρασμα του χρόνου και η δεύτερη υποενότητα επικεντρώνεται στην ιστορία του αστικού τοπίου με έμφαση **αστικό τοπίο** και **φύση**. Επιπλέον, γίνεται η παρουσίαση του φωτογραφικού έργου, ενός από τους κύριους εκπροσώπους του αστικού τοπίου-φύσης, του Keith Dotson.

Στο **3^ο κεφάλαιο** αποτυπώνεται αναλυτικά όλο το φωτογραφικό υλικό που συλλέχθηκε για την παρούσα εργασία, προσδιορίζεται χρονικά και χωρικά καθώς καταβάλλεται η προσπάθεια τοποθέτησης του υλικού με βάση το είδος στο οποίο ανήκει. Γίνεται μία ενδελεχής παρουσίαση

του υλικού κατατάσσοντάς το σαν προσωπικό portfolio- όπου αποτελεί μια διαδομένη μέθοδος εφαρμογής της αυθεντικής αξιολόγησης και λογίζεται ως προσωπική περιεκτική συλλογή καταχωρήσεων.

Στο **κεφάλαιο 4** παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν από την επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν από την διαδικασία της εργασίας καθώς παρουσιάζονται και τα συμπεράσματα. Ολοκληρώνοντας, ακολουθεί η βιβλιογραφία και τα παραρτήματα.

Λέξεις – κλειδιά: φωτογραφία, φύση, αστικό τοπίο

Περιεχόμενα

Υπεύθυνη Δήλωση:	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1. ΓΕΝΙΚΑ- ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΕΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	8
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	13
2.1. Φωτογραφία τοπίου: ιστορική ανασκόπηση.....	13
2.2. Φωτογραφία αστικού τοπίου & φύσης : ιστορική ανασκόπηση.....	18
2.3. Keith Dotson – η εγκατάληψη του αστικού τοπίου με στοιχεία της φύσης.....	22
3. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ PORTFOLIO: Ανάλυση του συλλεχθέντος φωτογραφικού υλικού.....	25
4. Αποτελέσματα φωτογραφικής έρευνας.....	45
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1 camera obscura	9
Εικόνα 2 Κλώντ Λορραίν, ο Ασκάνιος τοξεύων το ελάφι της Σύλβιας (1682). Το τοπίο στην ιστορική ζωγραφική.	10
Εικόνα 3: Πανεπιστημίου- Rex (Σγούτας, 2022)	12
Εικόνα 4 Φθινοπωρινό στο Argenteuil , Claude Monet	15
Εικόνα 5 Θέα από το παράθυρο, Nicéphore Niépce (Britannica)	16
Εικόνα 6 Moonlight: The Pond του Edward Steichen (en.wikipedia.org)	17
Εικόνα 7 Ατμοσφαιρικότητα – Μάρκου Θ. (Μάρκου, 2014)	21
Εικόνα 8 Άποψη της Ακρόπολης φωτ.Παπαδόπουλος Γιάγκος	23
Εικόνα 9 Το δημαρχείο της Φιλαδέλφεια (keithdotson.com, 2024)	24
Εικόνα 10 Εγκαταλελειμμένο φορτηγό αντίκα σε ένα χωράφι του αμερικανικού νότου – ασπρόμαυρη φωτογραφία (keithdotson.com, 2024).....	26
Εικόνα 11: Ελευσίνα	30
Εικόνα 12: Αιγάλεω	31
Εικόνα 13: Ελευσίνα	32
Εικόνα 14: Αιγάλεω	33
Εικόνα 15: Αιγάλεω	34
Εικόνα 16: Αιγάλεω	35
Εικόνα 17: Αιγάλεω	36
Εικόνα 18: Αιγάλεω	37
Εικόνα 19: Αιγάλεω	38
Εικόνα 20: Αιγάλεω	39
Εικόνα 21: Ελευσίνα	40
Εικόνα 22: Αιγάλεω	41
Εικόνα 23 : Ελευσίνα	42
Εικόνα 24: Ελευσίνα	43
Εικόνα 25: Αιγάλεω	44
Εικόνα 26: Αιγάλεω	45
Εικόνα 27: Ελευσίνα	46
Εικόνα 28: Αιγάλεω	47
Εικόνα 29: Ελευσίνα	48
Εικόνα 30 : Ελευσίνα	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην παρούσα εργασία, επικεντρωνόμαστε στην οριοθέτηση, ανάλυση, περιγραφή του συνδυασμού του αστικού περιβάλλοντος, εξετάζοντας ενδελεχώς τους ορισμούς του αστικού τοπίου και πιο συγκεκριμένα του αστικού περιβάλλοντος με την παρουσία της φύσης στο προσκήνιο καθώς και πώς αυτή αποτέλεσε έμπνευση για την συλλογή προσωπικών φωτογραφικών δεδομένων από την πόλη της Αθήνας.

Η φωτογραφία αποτελεί εδώ και μερικές δεκαετίες, έναν ανερχόμενο καλλιτεχνικό κλάδο ο οποίος αναδύεται πρωτόγωνα μέσα από την συνεχή επίμονη δουλειά, την ψηφιοποίηση των δεδομένων, διαμορφώνοντας ένα προσκήνιο ικανό να ζωντανέψει εμπειρίες και μνήμες μέσα από την στατικότητα της λήψης.

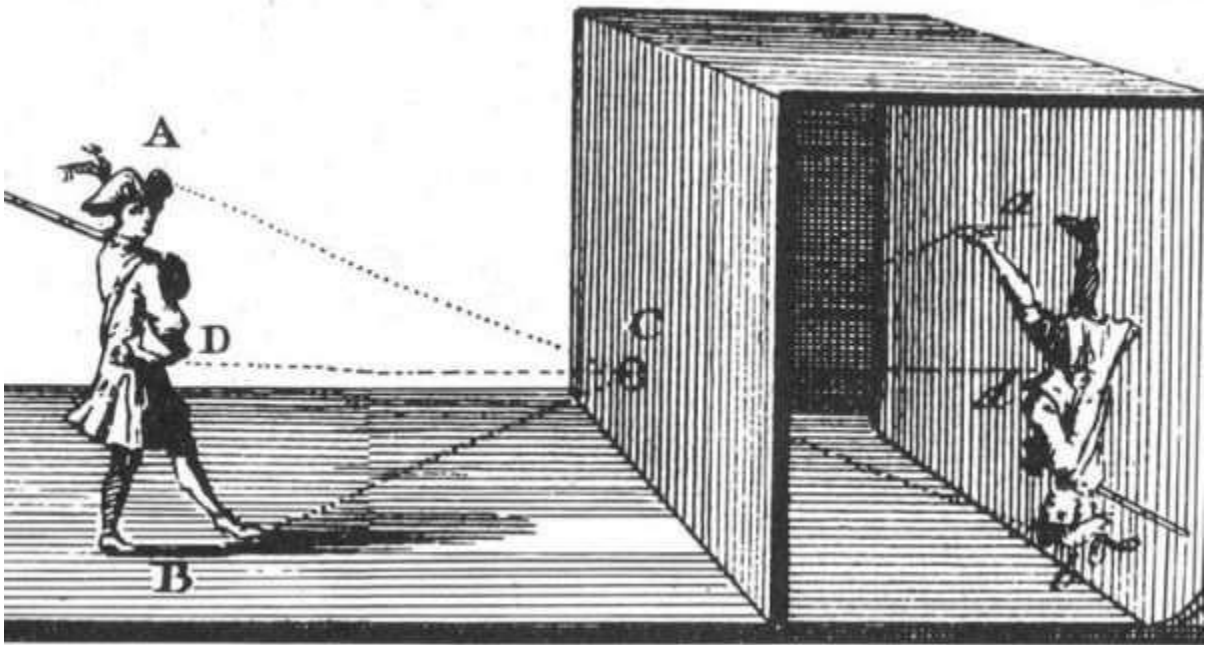
Πιο συγκεκριμένα, η εργασία εστιάζει στην δυναμική του αστικού τοπίου, εμποτισμένο με στοιχεία της φύσης που δημιουργούν και στοχεύει να εξετάσει το έργο ενός δυναμικού πρωτοπόρου – πασίγνωστου φωτογράφου του Keith Dotson.

Η εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την έρευνα μας βοηθά στον να μπορέσουμε να λειτουργήσουμε πιο αποδοτικά και δυναμικά σε επόμενες τέτοιες εμπειρίες.

ΓΕΝΙΚΑ- ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΕΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η φωτογραφία εννοιολογικά, είναι η τέχνη και η επιστήμη που δημιουργεί οπτικές εικόνες μέσω της καταγραφής και της αποτύπωσης του φωτός, με τη χρήση κατάλληλων συσκευών, των φωτογραφικών μηχανών. Πέραν της τεχνολογικής της διάστασης, η φωτογραφία έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα πιο διαδεδομένα μέσα επικοινωνίας και σαφώς αποτελεί μία μορφή τέχνης (R.Barthes, 2007).

Έχοντας ως απαρχή τον 4^ο αι. π.Χ, την εποχή δηλαδή του Αριστοτέλη, η πρώτη φωτογραφική μηχανή ή αλλιώς η camera obscura έφερε στην επιφάνεια τον καθρεπτισμό της εικόνας που βλέπουμε στο σκόπευτρο (en.wikipedia.org).

Εικόνα 1 camera obscura

Η ιστορία της φωτογραφίας συνεχίζεται και εξελίσσεται ανά τους αιώνες όπου τον 15^ο αι. δημιουργήθηκε και η πρώτη μεταφερόμενη φωτογραφική μηχανή. Στις απαρχές του 19^{ου} αι. στο Παρίσι άρχισε να τελειοποιείται η φωτογραφική μηχανή και αποκτά πολύ μεγαλύτερη ευκρίνεια μέσω του πρωτεργάτη Louis Daguerre (en.wikipedia.org).

Έχοντας συνεχές μεταβολές και αναβαθμίσεις, ήρθε το 2000 όπου χαρακτηρίστηκε η εποχή της ψηφιακής φωτογραφίας.

Είναι ευρέως διαδεδομένο και αποδεκτό ότι η αξία της φωτογραφίας δεν προσεγγίζεται μόνο από την αισθητική και την τεχνική της οπτική αλλά προσεγγίζεται και από την ανθρώπινή της πλευρά και αποτελεί μία σύμπραξη πολλών τόπων όπως είναι του χρόνου, του ιστορικού γεγονότος, του κοινωνικού γίνεσθαι και του βιώματος. Η φωτογραφία επηρεάζει και επηρεάζεται και από τις υπόλοιπες μορφές τέχνης όπως είναι η ζωγραφική, η σκηνοθεσία, οι εικαστικές τέχνες γενικότερα και φυσικά το κοινωνικό περιβάλλον.

“Για μένα η φωτογραφία είναι η τέχνη της παρατήρησης. Έχει να κάνει με την ανεύρεση κάποιου στοιχείου στα πιο συνηθισμένα μέρη. Κατάλαβα ότι ελάχιστη σχέση έχει με τα πράγματα που συνήθως βλέπουμε και περισσότερο με τον τρόπο που τα αντιμετωπίζουμε” Elliot Erwitt (Erwitt, 1942).

Σε θεωρητικό επίπεδο, η φωτογραφία θα μπορούσε να κατηγοριοποιηθεί στις εξής δύο υποκατηγορίες: την καλλιτεχνική φωτογραφία όπου αντιμετωπίζεται ως η ανάγκη για πνευματική – αισθητική (πορταίτα- φωτογραφίες τοπίων) έκφραση και στην εφαρμοσμένη που θεωρείται ως η χρηστική ανάγκη για την εξυπηρέτηση αναγκών (φωτογραφίες διαβατηρίων, βαφτίσεων, ρεπορτάζ, ταξιδιωτικές φωτογραφίες).

Η διαδικασία της φωτογραφικής παραγωγής, από τη λήψη μέχρι και την παρουσίαση περνώντας από την επεξεργασία, όχι απλώς σημαδεύεται αλλά κυριολεκτικά γεννιέται μέσα από τις σκηνοθετικές επιλογές του φωτογράφου, ο οποίος για αυτόν ακριβώς το λόγο διακαιούται και νομιμοποιείται να αποκαλεί τον εαυτό του δημιουργό της φωτογραφίας.

Εξετάζοντας μία άλλη πλευρά, τα τοπία της φύσης είναι γεγονός ότι αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης πολλών ζωγράφων, κυρίως Ευρωπαίων πολύ πριν ανακαλυφθεί η τέχνη της φωτογραφίας και μεγάλοι ζωγράφοι αποτύπωναν με μεγάλη τέχνη τα τοπία της φύσης (βλ. Ρέμπραντ, Χασεγκάβα Τοχάκου, Κάσπαρ Ντάβιντ Φρίντριχ κ.α),

Εικόνα 2 Κλώντ Λορραίν, ο Ασκάνιος τοξεύων το ελάφι της Σύλβιας (1682). Το τοπίο στην ιστορική ζωγραφική.

Παρόλα αυτά, η έννοια του τοπίου πολύ συχνά συγχέεται και περιπλέκεται με την έννοια του περιβάλλοντος καθώς ο άνθρωπος ταυτίζει το τοπίο με το φυσικό περιβάλλον (θάλασσα, βουνό, ρυάκια, λίμνες κ.) , τις περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν (συννεφιά, ήλιος, βροχή, κεραυνοί). Συμπερασματικά, ο άνθρωπος λογίζει ως τοπίο οτιδήποτε προβάλλεται στη φύση. Η σύγχυση αυτή μπορεί να αποφευχθεί μόνο και εφόσον η ανθρώπινη συνείδηση και αντιληπτικότητα αποδευσμεύσει και εν δυνάμει κατακερματίσει την ολότητα των φυσικών στοιχείων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί

διαμορφώνοντας μεμονωμένα τον τρόπο παρατήρησης αποδεσμευμένο από τις ξεχωριστές σημασίες της φύσης, αντιμετωπίζοντας το τρόπο της οπτικής του όχι μηχανικό, μόνο τότε είναι δυνατόν να προκύψει ένα τοπίο (Τζανετέλλης, 2016).

Είναι ευρέως αποδεκτό, ότι στην αναγέννηση της δημιουργία της φωτογραφίας, το τοπίο-βουκωλικό, αστικό ή χωρικό, αποτέλεσε την πιο εύκολη και «εύπεπτη» τεχνική για τον φωτογράφο γιατί το τοπίο ήταν στατικό χωρίς δυναμικές παρεμβάσεις (Ντάρδης, 2019)

Όσον αφορά το αστικό τοπίο δύναται να προσδιοριστεί ως ο χώρος όπου ζει και δραστηριοποιείται ο σύγχρονος άνθρωπος, απλώς ειπείν η σύγχρονη κοινωνία, η βιομηχανική, η μεγαλούπολη, το κλεινόν άστυ. Σε αυτό τον χώρο λαμβάνουν μέρος γεγονότα, δραστηριότητες κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές και διαμορφώνονται καταστάσεις με οικονομικές και οικολογικές προεκτάσεις. Ο μεγαλύτερος αποδέκτης είναι ο άνθρωπος που το μετουσιώνει συναισθηματικά και ψυχολογικά και μεταλαμπαδεύει την γνώση δυναμικά.

Εικόνα 3: Πανεπιστημίου- Rex (Σγούτσας, 2022)

Επιπροσθέτως, ως αστικό τοπίο μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την έννοια της πόλης. Η έννοια αυτή δύναται να οριστεί σε έναν αρκετά μεγάλο βαθμό ως χωρικά προσδιορισμένη της αντίληψή της και έτσι δύναται να περιγραφούν τα ποικίλα φαινόμενα που συμβαίνουν μέσα σε αυτή αρχιτεκτονικά αλλά και πολεοδομικά (Παπαγεωργίου, 2019). Η μεγαλύτερη απόκλιση μεταξύ τους έγκειται στον διαμερισμό όσον αφορά τον χώρο και τον χρόνο και έγκειται στο ότι ο πρώτος αποτελεί μια ευρύτερη οντότητα με αφαιρετικό νόημα, περισσότερο γεωμετρικά καθορισμένη η οποία υπήρχε και εμφάνιζε όλα τα χαρακτηριστικά της εξ' αρχής (a priori) (Παπαγεωργίου, 2019). Από την αντίθετη μεριά, ως τόπος μπορεί να προσδιοριστεί αυτό που εγκυμονεί τόσο τη σημασιολογία του χώρου, καθώς στην προκειμένη περίπτωση αφορά την πόλη γενικά πολύ πριν δημιουργηθεί και συμπερασματικά αναφερόμαστε στο φυσικό περιβάλλον. Επιπροσθέτως, όσον αφορά την ανθρώπινη παρουσία αυτή προσδιορίζεται με την παρεμβατικότητα του ανθρώπινου παράγοντα στο φυσικό τοπίο, δηλαδή την επέμβαση του ανθρώπου στη φύση και τη εγκαθίδρυση ενός καλύτερου δομημένου ή του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2.1. Φωτογραφία τοπίου: ιστορική ανασκόπηση

Στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο καταβάλλεται η προσπάθεια να χαρτογραφηθεί ιστορικά η φωτογραφία τοπίου. Μέσα από την βιβλιογραφία, οριοθετούνται οι εκάστοτε ορισμοί και σκιαγραφείται η ιστορική διαδρομή της φωτογραφίας του τοπίου καθώς το corpus του έχει ατελείωτες και βαρύνουσες «διαδρομές» μέσα στο πέρασμα των δεκαετιών, εμπνεύοντας σημαντικούς φωτογράφους. Πιο συγκεκριμένα, οι ποικίλες προσεγγίσεις ως προς την κατανόηση της έννοιας του τοπίου παρουσιάζουν βαρύνουσες διακυμάνσεις και αυτό το γεγονός ποικίλει ανάλογα με το πολιτισμικό, κοινωνικό και επιστημονικό υπόβαθρο της εκάστοτε ομάδας ερευνητών (Τζαντελλής, 2016).

Για να προσδιοριστεί ο όρος τοπίο απαιτεί πολύ μεγάλη προσπάθεια και από μόνη της η έννοια αυτή είναι αρκετά γενική και αόριστη. Το μόνο που μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια είναι ότι αποτελεί μία καθολική έννοια που οριοθετείται ανάλογα με τον τρόπο προσέγγισης του εκάστοτε φωτογράφου (Τερκενλή, 1996). Όπως είναι λογικό, η σύγχυση και η δυσκολία να αποσαφηνιστούν και να διαχωριστούν οι όροι **τοπίο** και **περιβάλλον** είναι αρκετά μεγάλη και σε αρκετά μεγάλο βαθμό δυσκολεύει και δυσχεραίνει το κομμάτι του ερευνητή καθώς οι δύο παραπάνω όροι αρκετές φορές περιπλέκονται μεταξύ τους, αφού ο ένας όρος περιπλέκεται με τον άλλον.

Στο επίπεδο της σημερινής παραγματικότητας, ως περιβάλλον δεν λογίζεται μόνο ο φυσικός χώρος μέσα στον οποίο ζει και κινείται ο άνθρωπος. Σε μία γενικότερη έννοια, το περιβάλλον περικλύει στους κόλπους του, το σύνολο των πολιτιστικών συνθηκών μέσα στο οποίο ζει ο άνθρωπος και δεν αναφέρεται μόνο στο φυσικό. Από μία πιο μεταφορική σκοπιά, ως περιβάλλον μπορούμε να λογίσουμε και τον κοινωνικό – διαπροσωπικό χώρο στον οποίο συναναστρέφεται το κοινωνικό ον. Ως εκ τούτου, η έννοια του περιβάλλοντος είναι ευρύτερη και περικλύει τόσο τον πρωτόλειο ορισμό όσο και τον ευρύτερο κοινωνικό, πολιτισμικό κ.α. (Παπαγεωργίου, 2019).

Στον αντίποδα, σύμφωνα με τον (Jackson 1984, όπου γίνεται αναφορά στο βιβλίο του (Τερκενλή, 1996), ως τοπίο μπορούμε να λογίσουμε τη σύμπραξη χώρων ανθρωπογενών

με χώρους οι οποίοι έχουν τροποποιηθεί από τον άνθρωπο για να εξυπηρετήσουν επιμέρους σκοπούς – κοινωνικές εκδηλώσεις, πολιτισμικοί χώροι κ.α.

Επιπροσθέτως, μέσα στο πέρασμα των αιώνων επήλθε η ριγμάτωση της σχέσης του ανθρώπου με την αρχέτυπη έννοια του τοπίου όπως αόριστα μπορούμε να την φανταστούμε. Αυτό το ρίγμα δημιουργήθηκε όταν στα δύο αυτά κομμάτια εμφανίστηκε η έννοια του πολιτισμού. Από τη στιγμή της δημιουργίας ενός τοπίου, ακόμα και αν αυτή αναφέρεται απλά στη σύλληψη μίας εικόνας μέσα στο μυαλό ενός παρατηρητή, ο χαρακτήρας του προσδιορίζεται ως πολιτισμικός, καθώς και μόνο η πράξη της επιλογής των στοιχείων του που θα συνθέσουν την παράσταση στη συνείδησή μας, είναι αποτέλεσμα επίδρασης κοινωνικών και πολιτιστικών δομών (Μάμαλη, 2014).

Σύμφωνα με έναν άλλο ορισμό, το τοπίο *«δεν υφίσταται παρά στο μέτρο που αυτό γίνεται αντιληπτό από τον άνθρωπο»* (Delavigne, 1974). Πάνω στη βάση αυτή, έχει γίνει προσπάθεια να προσδιοριστούν εννοιολογικά και άλλοι ορισμοί για τον υπό εξέταση ορισμό του τοπίου καθώς σύμφωνα με τον (Wascher, 1999) τα τοπία είναι προϊόντα και αποτελούν την σύμπραξη της ανθρώπινης κοινωνίας με το φυσικό περιβάλλον. Μέσα σε αυτά δημιουργούνται σχέσεις όπου αντικατοπτρίζονται στα φυσικά και πολιτισμικά αγαθά και εξαιτίας της μεταβλητότητας της ανθρωπογενούς και φυσικής διεργασίας τα τοπία μπορούν να χαρακτηριστούν ως δυναμικά συστήματα.

Στο ίδιο εννοιολογικό μοτίβο κινείται και ο επίσημος ορισμός της ευρωπαϊκής σύμβασης για το τοπίο από το ευρωπαϊκό συμβούλιο (κεφάλαιο 1 , άρθρο 1 ,σελ 393) όπου ως τοπίο ορίζει : *«Τοπίο» σημαίνει μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, του οποίου ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και/ ή ανθρώπινων παραγόντων.* " (30/A/25-2-2010, 2010)

Φαίνεται λοιπόν ξεκάθαρα ότι η ανθρώπινη συνιστώσα όσον αφορά το τοπίο δεν αποτελεί απλά μία στατική φιγούρα η οποία ενυπάρχει στο περιβάλλον αλλά κινείται δυναμικά καθώς είναι προφανές ότι το τοπίο υπάρχει και ανατροφοδοτείται μόνο μέσα από την υπόσταση του ανθρώπου. Δημιουργείται, καθορίζεται και συνεχίζει να υπάρχει μέσα από την ανθρώπινη παρέμβαση. Έτσι λοιπόν συμπερασματικά, διαφαίνεται και ο ορισμός του Tuan (1979: 100) , όπου η διαφορά φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου έγκειται στο ότι το περιβάλλον είναι ένα τμήμα της φυσικής πραγματικότητας, το οποίο απλά υφίσταται, καθώς

έρχεται σε αντίθεση με το τοπίο, το οποίο είναι ένα προϊόν της ανθρώπινης νόησης, ένα επίτευγμα του ανθρώπινου νου (Μάμαλη, 2014).

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, το φυσικό τοπίο ανέκαθεν δελέαζε τους ανθρώπους, τους προσέλκυε και τους καλλιεργούσε ποικίλα συναισθήματα, τους γοήτευε και αποτελούσε πηγή έμπειυσης, η οποία αποτυπωνόνταν στα καλλιτεχνικά και αισθητικά καβαλέτα. Πολύ πριν εφευρεθεί η φωτογραφική λήψη, διάφοροι πίνακες ζωγραφικής κοσμούσαν βασιλικά- κοσμικά σαλόνια οι οποίοι αποθανάτιζαν τοπία αρχικά από την ύπαιθρο (με την παρουσία ή μη μορφών) και έπειτα πίνακες οι οποία περιείχαν ανάκτορα ή εκκλησίες.

Εικόνα 4 Φθινοπωρινό στο Argenteuil , Claude Monet

Όταν λοιπόν «γεννήθηκε» και εδραιώθηκε η φωτογραφία, η φωτογραφία τοπίου αποτέλεσε την εύκολη πρώτη ύλη. Το συγκεκριμένο αποτέλεσε μία πεπατημένη επιλογή για τους φωτογράφους καθώς από τεχνικής πλευράς το θέμα δεν χαρακτηριζόταν από δυναμικότητα-κινητικότητα αφού τα αποτελέσματα δεν επηρεαζόταν από τους μεγάλους χρόνους έκθεσης που απαιτούσαν οι πρώιμοι φακοί (Τζαντελλής, 2016).

Καταβάλλοντας προσπάθεια στην έρευνα της Φωτογραφίας, θα μπορούσε να υποθεί ότι είναι αρκετά δύσκολο να εντοπίσουμε την αρχική προέλευση της πρώτης φωτογραφίας τοπίου. Παρόλα αυτά, εντοπίστηκε ότι η πρώτη φωτογραφία που τραβήχτηκε ποτέ και ήταν ένα αστικό τοπίο, το 1826 (ή 1827) από τον Nicéphore Niépce.

Εικόνα 5 Θέα από το παράθυρο, Nicéphore Niépce (**Britannica**)

Αξίζει να αναφερθεί και το φωτογραφικό έργο του άγγλου επιστήμονα και εφευρέτη Henry Fox Talbot (1800-1877) ο οποίος συντέλεσε σημαντικά στην εξέλιξη της φωτογραφίας με διάφορα πρωτοποριακά ευρήματα. Ο Talbot έκανε επιλογή από ποικίλες εικόνες που έδειχναν καλύτερα τις χρήσεις και τα πλεονεκτήματα της φωτογραφίας – νεκρή φύση, τοπογραφία, αρχιτεκτονική και αναπαραγωγή. Υπήρξε πρωτοπόρος στην καλοτυπία (1841) και μετά στο carbon print βασισμένο στο διχρωματικό ποτάσσιο. Έπειτα ασχολήθηκε με την μαζική αναπαραγωγή φωτογραφιών και φωτογκραβούρων και γενικά άνοιξε το δρόμο για την χημική φωτογραφία, σε μία άλλη κατεύθυνση από τη δαγκεροτυπία που ήταν δεσμευτική με το μοναδικό και μη αναπαραγόμενο πρωτότυπο (Καλδής, 2021).

Σημαντική καινοτομία για την φωτογραφία του τοπίου και ίσως ο ακρογωνιαίος λίθος για την εδραίωσή της, αποτέλεσε και η φωτογραφία “Moonlight: The Pond” του Edward Steichen, όπου αποτυπώνει ένα ατμοσφαιρικό περιβάλλον με αντανακλάσεις δέντρων σε ένα σκοτεινό κάδρο.

Εικόνα 6 Moonlight: The Pond του Edward Steichen (en.wikipedia.org)

Με βάση την ιστορική αναδρομή, όσον αφορά την γέννηση του τοπίου, αξίζει να αναφερθεί ότι η φωτογραφία τοπίου απεικόνιζε ένα «μοτίβο» που μόνο στην ζωγραφική αποτυπωνόταν εκείνη την εποχή καθώς το πραγματικό φυσικό τοπίο έπαιρνε μορφή με δύο διαστάσεις, του ύψους και του πλάτους.

Είναι προφανές και απορρέει φυσικά από τα παραπάνω, ότι το τοπίο είναι ένα «σώμα» αλληλένδετων και αλληλοεξαρτώμενων δυναμικών σχέσεων που ενσωματώνει στο σύνολό του ακουστικά και οπτικά ερεθίσματα, συναισθηματικές και βιωματικές εμπειρίες, καλώντας να πάρει έναν ρηξικέλευθο ρόλο στην μετουσίωση των συναισθημάτων και των σκέψεων στο φωτογραφικού «γίγνεσθαι».

Βάσει των παραπάνων, αρκετοί φωτογράφοι προσπάθησαν και επιτυχώς αποτύπωσαν μέσω της φωτογραφίας το τοπίο γενικά. Μερικοί από αυτούς τους πρωτοπόρους ήταν ο Carleton Watkins (1829–1916), ο Ansel Adams (1902 – 1984), ο Imogen Cunningham (1883 – 1976), ο Edward Weston (1886 – 1958) οι οποίοι προσπάθησαν με βοήθεια τον

υπάρχοντα εξοπλισμό να δημιουργήσουν ρηξικέλευθα φωτογραφικά κάδρα αποτυπώνοντας τοπία. Συμπληρώνοντας, μερικοί από τους σύγχρονους φωτογράφους καθώς επαναδιατύπωσαν την φωτογραφία του τοπίου είναι οι Michael Kenna (1953 –), Hiroshi Sugimoto (1948 –) και Luigi Ghirri (1943 – 1992) (Ντάρδης, 2019).

Ολοκληρώνοντας, το παρόν κεφάλαιο αξίζει να σημειωθεί μία παρατήρηση του (Παπαϊωάννου, 2014) όπου αναφέρει ότι η φωτογραφία τοπίου είναι τόσο το έναυσμα της αυτογνωσίας όσο και μία υλική ανάδειξη της ομφαλοσκόπησης του ανθρώπου όπου από τη μία ενυπάρχει στο ρόλο του θεατή και από την άλλη στο ρόλο του ίδιου του φωτογράφου. Απορρέει εύλογα, πως το φωτογραφικό τοπίο αποτελεί ένα υπαρκτό θέμα το οποίο μεταφέρεται στο φωτογραφικό φιλμ φιλτραρισμένο μέσα τόσο από το αισθητηριακό «γίγνεσαι» όσο και από το κομμάτι των αναμνήσεων. Τέλος, η φωτογραφία τοπίου , αναφέρει ο (Παπαϊωάννου, 2014) παρουσιάζεται ως το αφαιρετικό τοπίο, με μία καλλιτεχνική προσέγγιση στο έναυσμα που παρέσυρε νοητά τον δημιουργό.

2.2. Φωτογραφία αστικού τοπίου & φύσης : ιστορική ανασκόπηση

Ως αστικό τοπίο με στοιχεία φύσης λογίζεται ένα καθολικό φαινόμενο που περιλαμβάνει στοιχεία ανθρωπογενούς παρέμβασης το οποίο συγκροτεί και προσδιορίζει ενιαία, τον τρόπο που καθορίζεται η ζωή των ανθρώπων. Το αστικό τοπίο, παρουσιάζει τις συνήθειες, τον χαρακτήρα και άμεσα την ταυτότητα της περιοχής εμποτισμένη με τις μνήμες και τα καθολικά γνώρισμά της. Το αστικό τοπίο, αποτελεί μία έννοια που είναι αρκετά δύσκολο στο να προσδιοριστεί καθώς το περιεχόμενο του εμπεριέχει πολλούς τρόπους προσέγγισης για την κατανόησή του καθώς είναι ένα γενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ο άνθρωπος διαμορφώνει ανάλογως των επιδιώξεών του και των επιθυμιών του (Παπαγεωργίου, 2019).

Το αστικό τοπίο στάθηκε ως το εκκολαπτήριο, το εγγενές περιβάλλον αλλά και η προϋπόθεση για να ευδοκιμήσει η νεοτερικότητα και τα καλλιτεχνικά ρεύματα του μοντερνισμού που συνδιαλέχθηκαν με ποικίλους τρόπους με τα προβλήματα και τις συνθήκες διαβίωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα (Παπαδοπούλου, 2016).

Επιπροσθέτως, αξίζει να αναφερθεί πως το αστικό τοπίο είναι ένας χώρος πολύ συγκεκριμένος και καθόλου ελεύθερος από την ανθρώπινη παρέμβαση αφού χωρίς την παρεμβατικότητα του ανθρώπου δεν θα έπαιρνε, άλλωστε και το προσωνύμιο αστικό. Αποτελεί το πάντρεμα των κοινωνικών δραστηριοτήτων μέσα σε μία μεταβλλόμενη χρονική αλλαγή. Η δυναμικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης καθορίζει και ρυθμίζει το τοπίο αφού καθορίζει την φυσιογνωμία του και τα εκάστοτε χαρακτηριστικά του.

Είναι το σύμπλεγμα της πόλης με στοιχεία φύσης τα οποία είναι διάσπαρτα παντού διαμορφώνοντας το λεγόμενο «πνεύμα του τόπου» (Παπαγεωργίου, 2019). Προκειμένου να γίνει αντιληπτό από τον άνθρωπο, πρέπει να επιστρατευθούν οι ασθήσεις της όρασης, της ακοής, της αφής και της όσφρησης, συλλήβδην να γίνει επιστράτευση των βασικών αναγκών.

Ποικίλοι νεοτεριστικοί τρόποι αναπαράστασης προάγονται μέσω της πρόσληψης της μοντέρνας πόλης και της ζωής από τον φωτογραφικό φακό. Ο συνδυασμός της αστικής συνθήκης με την ύπαρξη φυσικών στοιχείων δημιουργεί ένα αποτέλεσμα που λογίζεται ως φωτογραφία του «δρόμου».

Είναι γεγονός ότι το αστικό τοπίο δεν είχε πάντα την ταυτότητα που εμείς ξέρουμε. Η παρεμβατικότητα του ανθρώπου στην φύση επήλθε σε τέτοιο βαθμό όπου πρώτα υπήρχε η φύση και μετέπειτα ήλθε και «σφίνωσε» ο άνθρωπος με τις εκάστοτε παρεμβάσεις του. Αυτό αντικατοπτρίζεται όχι μόνο στο αισθητικό κομμάτι (π.χ ανέγερση κτιρίων) αλλά και στην δημιουργία θεσμών, νόμων, νόρμων. Όπως αναφέρει και ο μεγάλος φιλόσοφος Rousseau: *«Τοπίο είναι η φύση που υπέστη βία για να αναγκαστεί να παριστάνει τον εαυτό της»* (Καγγελάρης, 2020). Η συνεχόμενη, αέναη και μεταβαλλόμενη σχέση τοπίου και ανθρώπου δεν αποτυπώνει μόνο την ταυτότητα σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο καθώς η σχέση φύσης -τοπίου αντικατοπτρίζει την πολιτισμική, πολιτιστική και εθνική ταυτότητα ενός τόπου. Ένα αστικό τοπίο έχει να «εξιστορίσει» πολλά περισσότερα συγκριτικά με την ψυχρότητα που πολλοί θεωρούν. Μιλάει για την ιστορία του τόπου, τη νόρμα και τη συμπεριφορά της ανθρώπινης κοινότητας που το περικλύουν, τα ήθη και τα έθιμα.

Σύμφωνα με τη θεωρία του περιβαλλοντικού και γεωγραφικού ποσιμπιλισμού – πιθανοκρατία (geographical and environmental possibilism) η σχέση του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος δεν αποτελεί μία μηχανική προκαθορισμένη σχέση αλλά μία σχέση ανοιχτή όπου κάθε τι είναι πιθανό (Τρατσέλα, 2012). Επιπλέον, σύμφωνα με τον (Παπαγεωργίου, 2019) «το φυσικό περιβάλλον θέτει ορισμένους περιορισμούς ως προς το είδος των ορίων που μπορεί να επέμβει ο άνθρωπος και να δημιουργήσει τους χώρους εγκατάστασής του προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα της καθημερινότητάς του».

Αυτή λοιπόν την παραπάνω σχέση προσπαθεί να αποτυπώσει και η φωτογραφία στο συγκεκριμένο πεδίο δράσης αφού η πηγή έμπνευσης και δημιουργίας πηγάζει από τον κυρίαρχο αστικό «μητρικό» περιβάλλοντα χώρο με διάσπαρτα στοιχεία της φύσης.

Εικόνα 7 Ατμοσφαιρικότητα – Μάρκου Θ. (Μάρκου, 2014)

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, το αστικό τοπίο κατηγοριοποιείται ως εξής:

- Ελεύθεροι χώροι
- Πράσινοι χώροι
- Ανοικτοί χώροι
- Αστικοί χώροι
- Συλλογικοί χώροι

Αυτό που απασχολεί και καταπιάνεται η συγκεκριμένη εργασία είναι πολύ συγκεκριμένα το αστικό τοπίο με στοιχεία της φύσης και του περιβαλλοντικού χώρου γενικά. Η ανάμειξη των δύο αυτών στοιχείων είναι πολύ συχνή στις μεγάλες πόλεις καθώς η παρεμβατικότητα του ανθρώπου καταπατά αέναα τα στοιχεία της φύσης παρότι τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται μία προσπάθεια να διατηρηθούν αυτά τα στοιχεία, άλλοτε επιτυχώς και άλλοτε όχι.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, το τοπίο χαρακτηρίζεται από μία υποκειμενικότητα καθώς αποτελείται από μία μη παγιωμένη κατάσταση πραγμάτων η οποία γίνεται αντιληπτή από τον άνθρωπο καθαρά βιωμικά και κιναισθητικά (Τρατσέλα, 2012).

Εξαιτίας της διαρκούς και αέναης παρέμβασης του ανθρώπου στην πόλη, πέραν της οικοδόμησης και της μεταβλητότητας της, ο άνθρωπος προσπαθεί να κρατήσει χαρακτηριστικά στοιχεία της φύσης παρότι η επεμβατικότητά του, τις περισσότερες φορές σαρώνει στο πέρασμά της κάθε στοιχείο που θυμίζει φύση. Εκεί έρχεται να συμπληρώσει η φωτογραφία του αστικού τοπίου, καθώς αποτελεί μία μαγευτική μορφή εκφραστικής τέχνης όπου ο φωτογράφος προσπαθεί να αποτυπώσει την πολυπλοκότητα και την ομορφιά της πόλης συνδυασμένα με στοιχεία της φύσης. Με την αποτύπωση γεωμετρικών γραμμών και της προοπτικής, τον κατάλληλο φωτισμό και την ανίχνευση μοναδικών γωνιών λήψης συνδυαστικά με τα δέντρα, λίμνες, τα στοιχεία της ατμόσφαιρα, το αποτέλεσμα συναρπάζει. Ο φωτογράφος, κάνει επισταμένη προσπάθεια να μετουσιώσει όλη αυτή την καθολικότητα των στοιχείων σε μία φωτογραφική πράξη, αποτυπώνοντας άρτια και μεθοδευμένα τις εικόνες (R.Barthes, 2007).

Η απεικόνιση και η λήψη φωτογραφιών αστικών περιοχών με στοιχεία φύσης, δεν αποτελεί στοιχείο νοσταλγικότητας ούτε αποτύπωση αστικών-ψυχρών περιοχών.

Αποτελούν ανάδειξη μία συγκεκριμένης κουλτούρας και ταυτότητας.

Εικόνα 8 Άποψη της Ακρόπολης φωτ.Παπαδόπουλος Γιάγκος

2.3. Keith Dotson – η εγκατάληψη του αστικού τοπίου με στοιχεία της φύσης

Η επιλογή του φωτογράφου Keith Dotson δεν έγινε τυχαία. Έπειτα, από εμπειριστατωμένη μελέτη στο ευρύ φάσμα των πιο διάσημων φωτογράφων της εποχής που διανύουμε, η επιλογή αυτή έγινε στοχευμένα και μεθοδικά.

Στο παρόν υποκεφάλαιο, καταβάλλεται προσπάθεια να σκιαγραφηθεί το προφίλ του Keith Dotson, να παρουσιαστεί εκτός από τη ζωή του και το αναρίθμητο φωτογραφικό του υλικό καθώς και η τεχνική που ακολουθεί σε κάθε αποτύπωση του στον φωτογραφικό φακό.

Ο Keith Dotson αποτελεί ένα από τους πρωτοπόρους – σύγχρονους Αμερικανούς φωτογράφους της εποχής μας και έχει δημιουργήσει ένα φανατικό κοινό το οποίο απολαμβάνει τις αναρίθμητες δημιουργίες του. Το έργο του, επικεντρώνεται στην

ασπρόμαυρη λήψη φωτογραφιών έχοντας ως φόντο τα αγαπημένα του στοιχεία που είναι τα τοπία, αφαιρετικά πλάνα της φύσης καθώς και αστικά τοπία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον επιλογής του είναι τα μέρη που αποπνέουν έναν μυστικισμό και μία εγγενή ιστορικότητα όπως τα παλιά σπίτια συνδυασμένα με το ζοφερό φως της λήψης. Η ιστορικότητα των τοπίων είναι ένα θέμα συχνό στην φωτογραφική διαδικασία του Keith Dotson καθώς παρουσιάζουν το παρελθόν μέσα από το πέρασμα των χρόνων και καλλιεργούν στον θεατή την αίσθηση της απaráμιλλης νοσταλγίας (keithdotson.com, 2024).

Έχοντας καταγωγή από το Τέξας της Αμερικής, το υλικό του το αντλεί από την αμερικάνικη παλέτα. Οι λιτές απέριττες, ασπρόμαυρες εικόνες αναδεικνύουν λαμπρά το θέμα του αφού το ατμοσφαιρικό απαλό φως αποτυπώνεται στις θυελλώδεις και συννεφιασμένες μέρες όπου άλλους φωτογράφους τους κρατά μακριά από την δράση (keithdotson.com, 2024).

Σύμφωνα με τον ίδιο «το τοπίο έχει ένα πνεύμα που διαμορφώνεται από την αισθητική, τον καιρό, τη γεωγραφία, την τοπογραφία, την ιστορία και την ανθρώπινη δραστηριότητα» (keithdotson.com, 2024).

Εικόνα 9 Το δημαρχείο της Φιλαδέλφεια (keithdotson.com, 2024)

Ο υπό εξέταση φωτογράφος επικεντρώνεται γενικά στην γη και στο πνεύμα που αποπνέει στον άνθρωπο. Στην προσπάθειά του να αποδώσει μέσω της φωτογραφίας την ανθρώπινη

δραστηριότητα στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον, προσπαθεί να αποθανάτισει την ουσία

του ίδιου του πνεύματος στην γη (keithdotson.com, 2024). Μέσω των φωτογραφικών του θεμάτων προσπαθεί να προκαλέσει ποικίλα συναισθήματα στον θεατή και να συλλάβει την ουσία του θέματος δια μέσου της αποθανάτισης των τοπίων που αποπνέουν μυστικισμό με φώτο το ατμοσφαιρικό γκρι (Murfreesboro, 2019). Η δυναμικότητα που έχει η ασπρόμαυρη φωτογραφία ξεπροβάλλει και ανυψώνεται μέσω της τεχνικής του φωτός και της σκιάς. Τα φωτογραφηθέντα μοτίβα του αντιπαραβάλλονται το ένα με το άλλο μέσα από την ασπρόμαυρη κλίμακα, προσδίδουν στην φωτογραφία ένα δραματικό και συνάμα εξωπραγματικό- απόκοσμο αποτέλεσμα.

Παρόλο που ο Keith Dotson, σπάνια αποθανατίζει ανθρώπους, η παρουσία του ανθρωπισμού δεν είναι ποτέ μακριά από τις πόλεις και τα ποικίλα σκηνικά και τοπία καθώς με αυτόν τον τρόπο παρουσιάζει την ύπαρξη του ανθρώπου μέσω των στοιχείων που τραβάει φωτογραφικά.

Εικόνα 10 Εγκαταλελειμμένο φορτηγό αντίκα σε ένα χωράφι του αμερικανικού νότου – ασπρόμαυρη φωτογραφία (keithdotson.com, 2024)

Όσον αφορά τις τεχνικές μεθόδους που ακολουθεί ο παγκοσμίου φήμης φωτογράφος Keith Dotson, πρώτη στη θέση καταλαμβάνει η ψηφιακή κωδικοποίηση. Σε παλαιότερες δουλειές του, το μείγμα φιλμ και ψηφιακών εικόνων ήταν συχνό. Η χρήση φωτογραφικών vintage μηχανών 35 mm είναι σύνηθες αλλά κυρίως κάνει χρήση της Hasselblad 500 C/M του

1970 (keithdotson.com, 2024). Επιπροσθέτως, το φωτογραφικό του έργο λαμβάνει χώρα σε όλη την αμερικανική ήπειρο από την Καλιφόρνια, τον Καναδά, την Νέα Υόρκη, το Τέξας, τη Μινεσότα. Η δραστηριότητά του εκτείνεται μέχρι και την τηλεόραση και σε ποικίλες ταινίες καθώς οι φωτογραφίες του έχουν παρουσιαστεί ως τοιχογραφίες σε πλατό τηλεοπτικών εκπομπών, ταινίες και σίριαλ βλ. Melissa and Joey, Grey's Anatomy και Sistas (keithdotson.com, 2024).

Ολοκληρώνοντας το παρόν υποκεφάλαιο, αυτό το οποίο μπορεί να καταγραφεί με σιγουριά είναι το αποτύπωμα του Keith Dotson στην παγκόσμια φωτογραφική οικογένεια. Ο πασίγνωστος καλλιτέχνης, μέσω της ασπρόμαυρης αποτύπωσης εικόνων διαπερνά στον θεατή το αίσθημα της απaráμιλλης ιστορικότητας και νοσταλγίας καθώς η εμφάνιση των στοιχείων δημιουργεί ένα συναίσθημα λαχτάρας για το παρελθόν. Μέσω των συγκεκριμένων ερεθισμάτων, η επιθυμία για την αποτύπωση του παρελθόντος προάγεται με τη χρήση του μαύρου και του άσπρου φόντου και προσδίδει στο αποτέλεσμα μια αισθαντικότητα. Τέλος, προσπαθεί να καλλιεργήσει στον θεατή ένα αίσθημα μυστηρίου και αινίγματος, ικανό να απασχολήσει και τον πιο «δύστροπο» θεατή.

2. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ PORTFOLIO: Ανάλυση του συλλεχθέντος φωτογραφικού υλικού

Αδιαμφισβήτητα, όλες οι μεγαλουπόλεις, τα αστικά κέντρα προσπαθούν να διατηρήσουν νότες της φύσης για μπορέσουν έτσι να επιβιώσουν οι κάτοικοί τους και για να αποφύγουν την στεγνή και ψυχρή καθημερινότητα. Χωρίς τη φύση, οι πόλεις θα ήταν ένα μεγάλο καζάνι οι οποίες θα ήταν άκρως αποκρουστικές και συνάμα απωθητικές για την επιβίωση των ανθρώπων. Η φύση στις μεγάλες πόλεις, προσδίδει νότες δροσιάς, αποτελεί πόλο έλξης για τους κατοίκους τους, βοηθάει στην ψυχολογία των ανθρώπων και εκτονώνει τις μάζες από την ζοφερή καθημερινότητα.

Με βάση τα παραπάνω, στην παρούσα εργασία, η επιλογή των φωτογραφικών λήψεων εστίασε στην πρωτεύουσα της χώρας μας, απλώς ειπείν στην Αθήνα. Η Αθήνα δεν αποτελεί μόνο μία μεγάλη πόλη μέσα στην οποία ζουν οι κάτοικοί της. Περιλαμβάνει γειτονιές οι οποίες όχι μόνο έχουν έντονη επαγγελματική δραστηριότητα αλλά υπάρχουν

και περιοχές με αναρίθμητα αρχιτεκτονικά «διαμάντια» βλ. ιστορικό τρίγωνο της Αθήνας. Η πρωτεύουσά μας, αναμφισβήτητα αποτελεί μία από τις ομορφότερες πρωτεύουσες της Γηραιάς ηπείρου καθώς συνδυάζει – ακόμη στοιχεία έντονης αρχιτεκτονικής ομορφιάς με διάσπαρτα στοιχεία της φύσης.

Ακρως βοηθητικό για την άντληση του υλικού, ήταν η πληθώρα αστικών υποδομών που υπάρχουν στην Αθήνα. Τα αστικά τοπία, όπως και τα φυσικά θεωρούνται συχνά ως μία πολύ μεγάλη εικόνα. Επιπλέον, οι μικρές λεπτομέρειες στην φωτογραφία της πόλης δημιουργούν ενδιαφέρουσες εικόνες λήψης (physics4u, 2020).

Στον αντίποδα βέβαια, η συνεχής προσπάθεια για να βελτιωθεί η μεγαλούπολή μας, δεν θα πρέπει να σταματήσει καθώς τόσο από την πλευρά της πολιτείας όσο και η από την πλευρά των κατοίκων, θα πρέπει να υπάρξει επισταμένη επαγρύπνηση και προσπάθεια για να εξελιχθεί και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Θέτοντας ως επίκεντρο την ανάλυση του συλλεχθέντος υλικού, η λήψη επικεντρώθηκε σε διάσπαρτες γειτονιές της με σκοπό να αναδειχθούν τα κτίρια τα οποία αναμειγνύονται με στοιχεία φυσικά. Κύριος σκοπός του φωτογραφικού υλικού είναι να αναδειχθεί ότι η Αθήνα έχει και τις ομορφιές της και δεν αποτελεί μία πόλη μόνο γκρίζα και άχρωμη αφού τα δέντρα, τα φυτά και τα λουλούδια της προσδίδουν μία όμορφη και χαρούμενη νότα.

Η επιλογή της έγχρωμης λήψης του υλικού, έγινε εσκεμμένα με σκοπό να παρουσιαστούν τα χρώματα της φύσης και να αναδειχθεί η ομορφιά της συνδυασμένα με την αρχιτεκτονική του αστικού τοπίου. Η έγχρωμη φωτογραφία είναι σαγηνευτική γιατί αποτυπώνει την πραγματικότητα με ζωντανό και έντονο τρόπο παρότι υπάρχει έντονη διαμάχη με τους υποστηρικτές της ασπρόμαυρης. Η χρωματική πανδαισία προσπαθεί να εγκλωβίσει μέσω της λήψης της φωτογραφίας, την πραγματικότητα και να προσδώσει όσο καλύτερα γίνεται την τελειότητα. Όλο το υλικό τραβήχθηκε με οριζόντια λήψη για να αποδώσει την πανοραμικότητα των στοιχείων και να δώσει βάθος στα στοιχεία. Επιπροσθέτως, τα φυσικά στοιχεία που ενυπάρχουν με τα αστικά πλασιώνουν και βρίσκονται σε πρώτο πλάνο σε όλες τις λήψεις. Σκοπός του προαναφερθέντος, είναι να παρουσιαστεί πρώτα και κύρια η φύση και μετά το αστικό pattern, καθώς αυτό άλλωστε εξυπηρετεί και τον κύριο σκοπό. Είναι γεγονός ότι πρώτα έρχεται η φύση και έπειτα ακολουθεί ο άνθρωπος.

Αυτό που θα μπορούσε να εντοπιστεί στις συγκεκριμένες λήψεις είναι ο συνδυασμός της αρχιτεκτονικής φωτογραφίας με διάσπαρτα στοιχεία της φύσης καθώς αποτυπώνονται η κλίμακα, ο όγκος, ο χώρος και γενικώς αρχιτεκτονικές κατασκευές με τη σύνθεση και την συνύπαρξη στοιχείων της φύσης. Εσκεμμένα έγινε η επιλογή να αποτυπωθούν φωτογραφίες κατά τη διάρκεια της ημέρας για να φανεί έντεχα η ομορφιά του αστικού με του φυσικού τοπίου. Επιπρόσθετος σκοπός αυτών είναι και η διέγερση των αισθήσεων μέσω των φωτογραφιών. Ο λειτουργικός σχεδιασμός, η ροή του χώρου και της δομής είναι διάσπαρτα υπαρκτά μέσω των λήψεων.

Παρακάτω παρατίθεται οι φωτογραφικές λήψεις :

Εικόνα 11: Ελευσίνα

Εικόνα 12: Αιγάλεω

Εικόνα 13: Ελευσίνα

Εικόνα 14: Αιγάλεω

Εικόνα 15: Αιγάλεω

Εικόνα 16: Αιγάλεω

Εικόνα 17: Αιγάλεω

Εικόνα 18: Αιγάλεω

Εικόνα 19: Αιγάλεω

Εικόνα 20: Αιγάλεω

Εικόνα 21: Ελευσίνα

Εικόνα 22: Ελευσίνα

Εικόνα 23: Αιγάλεω

Εικόνα 24: Ελευσίνα

Εικόνα 25: Ελευσίνα

Εικόνα 26: Ελευσίνα

Εικόνα 27: Αιγάλεω

Εικόνα 28: Ελευσίνα

Εικόνα 29: Ελευσίνα

Εικόνα 30: Αιγάλεω

3 Αποτελέσματα φωτογραφικής έρευνας

Στην συγκεκριμένη εργασία και εξετάζοντας και το παραπάνω κεφάλαιο, αυτό που μπορεί να ειπωθεί με σιγουριά είναι ότι η Αθήνα αποτελεί ένα κράμα αστικού και φυσικού πλούτου.

Παρόλη την εγγενή αστικοποίηση της πόλης, υφίστανται και παραμένουν διάσπαρτα στοιχεία της φύσης τα οποία «συνοδεύουν» το αστικό τοπίο. Αφορμώμενοι από το υλικό της φωτογραφικής έρευνας, ως αστικό τοπίο δεν λογίζεται μόνο μία κατοικία αλλά και η παιδική χαρά που παίζουν τα παιδιά, οι δρόμοι της πόλης κ.α.

Σκοπός της έρευνας αυτής, με βοηθό την έγχρωμη φωτογραφική ανάλυση έναντι της ασπρόμαυρης είναι να αναδειχθεί η «ζωτική» πραγματικότητα και η ομορφιά της μεγαλούπολης. Το άστυ δεν αποτελεί μόνο πόλο του επιχειρείν, της έντονης

καθημερινότητας αλλά και πόλο έλξης της ομορφιάς που μπορεί να ξεπροβάλλει από τον συνδυασμό της φύσης. Δεν επιλέχθηκε σκόπιμα η ασπρόμαυρη ανάλυση καθώς δημιουργεί μία ψυχρότητα, ένα απόμακρο αίσθημα, μία νοσταλγία έναντι της έγχρωμης.

Το οριζόντιο πλαίσιο εξυπηρέτησε τον σκοπό να φανεί ολοκληρωμένα η εικόνα καθώς βοηθά και εξυπηρετεί την ικανότητα να αποτυπωθεί το πλάτος των κτιρίων με τα φυσικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, αυτό που αποτέλεσε έναν ακόμη σκοπό ήταν και εμπάθυνση του θεατή σε όλο το εύρος της φύσης καλώντας τον να εξερευνήσει τη σκηνή από τα αριστερά προς τα δεξιά, θεωρώντας ότι προσδίδει την αίσθηση γαλήνης και πλάτους.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τέχνη της φωτογραφίας παρουσιάστηκε στις αρχές του 4^{ου} αιώνα π.Χ με την camera obscura και την αποτύπωση ειδώλων και άρχισε να ανθίζει από τον 15^ο αιώνα με τον Giovanni della Porta (en.wikipedia.org). Μέσα στο πέρασμα των αιώνων, η μαγευτική τέχνη του φωτογραφίζειν καλλιεργείται, αναβαθμίζεται και πλαισιώνεται από ποικίλες τεχνικές, μεθόδους και εξοπλισμούς που καθιστούν την φωτογραφία έναν μαγευτικό κόσμο.

Στην παρούσα εργασία, έγινε προσπάθεια να αποσαφηνιστούν συγκεκριμένοι φωτογραφικοί όροι βάσει της βιβλιογραφικής μελέτης και εξετάστηκε εις βάθος η έννοια του αστικού τοπίου.

Η έννοια της φωτογραφίας τοπίου είναι αρκετά γενική καθώς ως τοπίο μπορεί να λογιστεί αόριστα μία λίμνη, μία μεγαλούπολη, ένα σύνολο αστικού ή φυσικού περιβάλλοντος. Σίγουρα, αυτό που προκύπτει από την εργασία είναι ότι το τοπίο αποτελεί μία αφαιρετική έννοια που δύσκολα μπορεί να χαρτογραφηθεί. Στον αντίποδα, μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα, ότι η φωτογραφία τοπίου μπορεί να οριοθετηθεί πολύ καλύτερα συνδυασμένη με την εμφύσηση στοιχείων της φύσης. Αυτό άλλωστα μας δείχνει και η αντίστοιχη ενότητα.

Επιπροσθέτως, αναλύθηκε το πασίγνωστο έργο του διεθνούς φωτογράφου Keith Dotson, οι τεχνικές και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του. Με πυξίδα την ιστορική νοσταλγικότητα, η ασπρόμαυρη αποτύπωση οδηγεί τον θεατή σε ένα ταξίδι μυστικισμού και θύμησης κρατώντας αναλλοίωτη την θεματολογία και την ιδιαίτερη χροιά του συγκεκριμένου φωτογράφου.

Η φωτογραφία είναι γεγονός ότι αποτελεί μία κοινωνική δημιουργία η οποία αλληλεπιδρά με τις άλλες τέχνες και επηρεάζεται από τις τεχνικές εξελίξεις. Μπορεί να δημιουργήσει ποικίλα συναισθήματα, σκέψεις, να προτείνει δράσεις ή να αποτρέψει, να αλλάξει συνειδήσεις ή απλά να φέρει μπροστά μας όμορφες εικόνες που θα μας ευχαριστήσουν καθαρά όσον αφορά το αισθητικό κομμάτι. Όπως φαίνεται ξεκάθαρα στην εργασία, οι φωτογράφοι δημιουργούν αισθητικές προτάσεις, χρησιμοποιούν συγκεκριμένες τεχνικές και εργαλεία.

Σε ένα πιο προσωπικό επίπεδο, όλη αυτή η ερευνητική διαδρομή και η φωτογραφία αστικών τοπίων στις διάφορες περιοχές της Αθήνας, με βοήθησαν να καταλάβω και να αφουγκραστώ συνολικά την τέχνη της φωτογραφίας. Η τεχνική που ακολούθησα για το φωτογραφικό υλικό ήταν F/5,6 σε ISO 100 και με ταχύτητες σε διάφορες τιμές που ξεκινούσαν από 1/60, 1/100, 1/125, 1/160, 1/250, 1/400.

Πιο συγκεκριμένα, η δόμηση μίας εικόνας δεν είναι εύκολη υπόθεση παρόλο που είναι ένα μαγευτικό ταξίδι στον κόσμο της φωτογραφίας. Το να «δομήσεις» μία άψυχη εικόνα, στο να εμψυχήσεις μέσα της το «πνεύμα» της δυναμικότητας αποτέλεσε για μένα μία πρόκληση συνολικά. Παρόλα αυτά, το ταξίδι αυτό ήρθε αντιμέτωπο και με αρκετές δυσκολίες. Το ύφος της φωτογραφίας εξαρτάται και από τις εκάστοτε καιρικές συνθήκες. Μερικές φορές ήρθα αντιμέτωπη και με τη φωτογράφιση υπό συννεφιασμένο καιρό και αυτό καθέ άλλο με δυσκόλεψε αφού «μετουσιώθηκε» στη λήψη και προσέδωσε στις φωτογραφίες μου ένα ύφος νοσταλγικό και μελαγχολικό. Επιπλέον η εικ. 11 η οποία τραβήχτηκε στην δύση του ηλίου, μου δημιούργησε ένα αίσθημα απaráμιλλης ομορφιάς στο κλείσιμο της μέρας για αυτό άλλωστε επιλέχθηκε να τοποθετηθεί και ως εναρκτήρια φωτογραφία. Η τεχνική της οριζόντιας λήψης με βοήθησε στο να αποθανάτισω ολόκληρο το πλάνο που ήθελα και να αποδώσω στον θεατή την εικόνα στο σύνολό της χωρίς αιγιματισμούς και απορίες.

Κλείνοντας λοιπόν αξίζει να αναφερθεί και το ρητό του Barthes καθώς «η Φωτογραφία αναπαράγει στο άπειρο κάτι που δεν έχει συμβεί παρά μόνο μια φορά» ενώ παράλληλα «επαναλαμβάνει με μηχανικά μέσα εκείνο που δεν μπορεί ποτέ πια να επαναληφθεί υπαρξιακά» (R.Barthes, 2007).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Physics4u's Weblog 2020

<https://physics4u.wordpress.com/2020/05/28/%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CF%83%CE%B5%CF%84%CE%B5-%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%AF%CE%B1/>:

Physics4u's Weblog 2020

<https://physics4u.wordpress.com/2020/05/28/%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CF%83%CE%B5%CF%84%CE%B5-%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CF%84%CE%BF%CF%80%CE%AF%CE%B1/>

Keith Dotson Photography 2024

<https://keithdotson.com/pages/about-keith-dotson>: <https://keithdotson.com/pages/about-keith-dotson>

2024 Elliott Erwitt/Mognum Photos

<https://www.elliotterwitt.com/>.

<https://www.elliotterwitt.com/>:

<https://www.elliotterwitt.com>

2009-2004- Jasmine Directory <https://www.jasminedirectory.com/blog/yinka-shonibares-photography/>

2024 Art21 Magazine/Site by Trasaterra <https://magazine.art21.org/2009/09/10/yinka-shonibare-at-the-brooklyn->

2024 TurningArt. All rights reserved www.turningart.com:

<https://www.turningart.com/artist/keith-dotson>

Credit Stockists 2024

<https://nataal.com/yinka-shonibare>

Yinka Shonibare ©Yinka Shonibare CBE

<http://yinkashonibare.com>

<http://yinkashonibare.com>

2024 Encyclopaedia Britannica, Inc <https://www.britannica.com/biography>.
<https://www.britannica.com/biography/Nicephore-Niepce>

2024 ToSite Του Φωτογράφου

<https://www.photo.gr/blogs/william-henry-fox-talbot> <https://www.photo.gr/know-how/topio-se-am/>
<https://www.photo.gr/know-how/topio-se-am>

2016-2023/All Rights Reserved <https://maxmag.gr>:

<https://maxmag.gr/fotografia/syntomi-istoria-tis-fotografias-topioy/>

2024/ Ecopress <https://ecopress.gr>.

<https://ecopress.gr/apolixeis-ktirion-sto-astiko-topio-ar>

keithdotson.com. (2024).

30/A/25-2-2010, Ν. 3.-Φ. (2010). Νόμος 3827/2010 : Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου.
Delavigne, R. (1974). Le prix du paysage. *Science et Avenir* 13.

Erwitt, E. (1942).

Gombos R. (2017, 9 10). *jasminedirectory*.

Jago R. (2017, 1 13). *theculturetrip-com*. theculturetrip-com.

Lopez E. (2009, 9 10). *magazine.art21*.

museum/#.YUr2nbgzblU

Murfreesboro. (2019). *turningart*.

Ocran N. (2015). *nataal.com*.

R.Barthes. (2007). *Ο Φωτεινός Θάλαμος: Σημειώσεις για τη Φωτογραφία*. Αθήνα: Κέδρος.

Wascher, D. (1999). *Agri-Environmental Indicators for Sustainable Agriculture in Europe*. Tillbourg: ECNC.

yinkashonibare.com. (2020, 2 20).

Καγγελάρης. (2020). *Homo photographicus*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Καλδής. (2021). *www.photo.gr*.

Μάμαλη, Β. (2014). *Το τοπίο ως πολιτισμικό και συνθετικό εργαλείο για το σχεδιασμό του χώρου*. Χανιά: Πολυτεχνείο Κρήτης.

Μάρκου, Θ. (2014, 3 31). *photo.gr*.

Ντάρδης, Χ. (2019). *Σύντομη ιστορία της Φωτογραφίας Τοπίου*.

Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αστικό Τοπίο της Θεσσαλονίκης - Η αμφιλεγόμενη σχέση μεταξύ φύσης και αρχιτεκτονικής ταυτότητας. Ο ρόλος της δημόσιας αρχιτεκτονικής*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.

Παπαδοπούλου, Ε. (2016). *Το αστικό τοπίο στην ελληνική μεταπολεμική φωτογραφία*. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.

Παπαϊωάννου. (2014). *Η φωτογραφία του Ελληνικού τοπίου*. Αθήνα: Άγρα. 43

Σγούτας, Β. (2022).

(1996). Το πολιτισμικό τοπίο-γεωγραφικές προσεγγίσεις. Στο Θ. Τερκενλή, *Το πολιτισμικό τοπίο-γεωγραφικές προσεγγίσεις*. (σσ. 42-49). Αθήνα: Παπαζήση &

Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τζαντελλής, Π. (2016). *Τοπίο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης: Ανάλυση φωτογραφιών τοπίων χρηστών κοινωνικών δικτύων*. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Τρατσέλα, Μ. (2012). *Ιστορικότητα και Τοπίο. Σύγχρονοι προβληματισμοί για τον σχεδιασμό αρχαιολογικών χώρων*. Θεσσαλονίκη: Ανάσκαμμα.